

INFORMACJA O KONTROLI RYNKU WYROBÓW BUDOWLANYCH W 2015 R.

1. Podstawy prawne (stan prawny na dzień 31.12.2015r.)

Sprawowanie nadzoru nad rynkiem wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w tym prowadzenie kontroli wyrobów budowlanych, zostało uregulowane w dwóch ustawach:

- z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o wyrobach budowlanych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 883, z późn. zm.),
- z dnia 30 sierpnia 2002 r. *o systemie oceny zgodności* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1645, z późn. zm.) – odpowiednio w zakresie akredytacji, autoryzacji i notyfikacji jednostek uczestniczących w procesie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych oraz kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu i udostępnionych na rynku.

oraz w stosowanych bezpośrednio rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady:

- Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. *ustanawiającym zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającym dyrektywę Rady 89/106/EWG* (Dz. U. L 88 4.4.2011, s. 8, z późn. zm.),
- Nr 764/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. *ustanawiającym procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych do produktów wprowadzonych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylającym decyzję nr 3052/95/WE* (Dz. U. L 218 z 13.8.2008, s. 30),
- Nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. *ustanawiającym wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 339/93* (Dz. U. L 218 z 13.8.2008, s. 21).

System kontroli wyrobów, w części dotyczącej wyrobów budowlanych, tworzą:

- organy nadzoru budowlanego, które zgodnie z przepisem art. 11 ustawy *o wyrobach budowlanych* są organami właściwymi w sprawach wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w zakresie uregulowanym ustawą, a także organami wyspecjalizowanymi w rozumieniu ustawy *o systemie oceny zgodności*, tj.:
 - Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego,
 - 16 wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego,
- oraz, w zakresie wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu w systemie europejskim, tj. z oznakowaniem CE – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej Prezesem UOKiK) jako organ monitorujący funkcjonowanie systemu kontroli wyrobów (art. 39 ust. 1 ustawy *o systemie oceny zgodności*).

2. Plan kontroli wyrobów budowlanych na 2015 r.

Plan kontroli wyrobów budowlanych na rok 2015 przewidywał:

- przeprowadzenie 1085 planowych kontroli u podmiotów, w tym 164 kontroli u producentów i importerów oraz 921 u sprzedawców,
- skontrolowanie 3341 wyrobów budowlanych, w tym 2407 wyrobów objętych harmonizacją i wymagających, co do zasady, obowiązkowego oznakowania CE (tj. wyrobów o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*).

Zgodnie z przyjętym planem, jako priorytetowe podczas kontroli wskazano następujące grupy wyrobów budowlanych:

- wyroby prefabrykowane z betonu zwykłego, lekkiego i z autoklawizowanego betonu komórkowego,
- drzwi, okna, żaluzje bramy i ich okucia budowlane,
- membrany,
- wyroby do izolacji cieplnej,
- wyroby murarskie i wyroby związane,
- wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków,
- wyroby gipsowe,
- cement, wapna i spoiwa hydrauliczne,
- wyroby podłogowe i posadzkowe,
- rury, zbiorniki i wyroby pomocnicze - niekontaktujące się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

3. Wyniki kontroli wyrobów

3.1 Realizacja planu kontroli wyrobów w 2015 roku

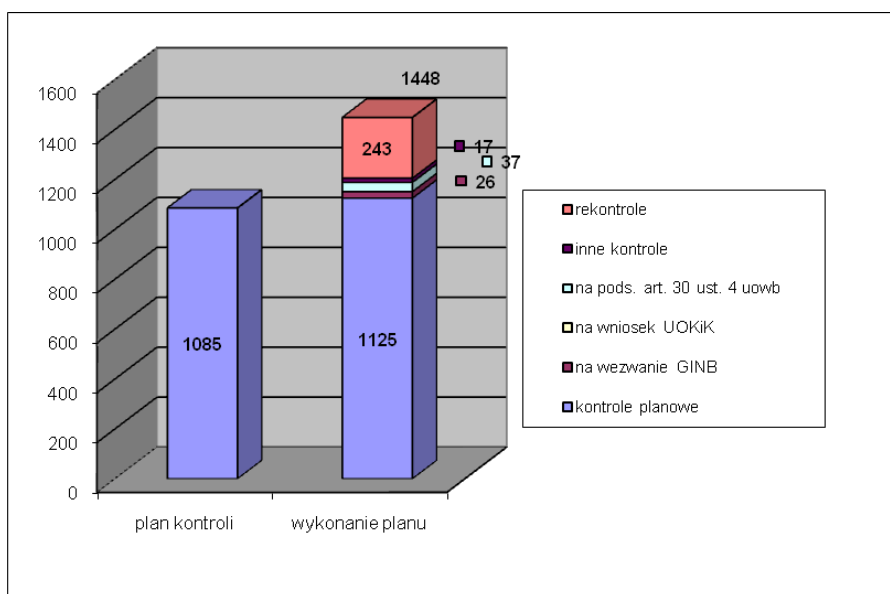
W roku 2015 przeprowadzono u podmiotów ogółem 1448 kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w tym:

- 303 kontrole u producentów i importerów,
- 1145 kontroli u sprzedawców.

Zrealizowano 1125 kontroli planowych (78 % kontroli ogółem), oraz 323 kontrole doraźne (tj. 22 % kontroli ogółem), w tym:

- 243 rekontrole,
- 37 kontroli obowiązkowych, o których mowa w art. 30 ust. 4 ustawy o wyrobach budowlanych,
- 26 kontroli dokonanych na wezwanie GINB.
- 17 kontroli innych, wykonanych przede wszystkim w związku z informacjami o nieprawidłowościach występujących na rynku, przekazanymi m.in. przez GUNB.

Wykres 1: Wykonanie planu kontroli – kontrole u podmiotów

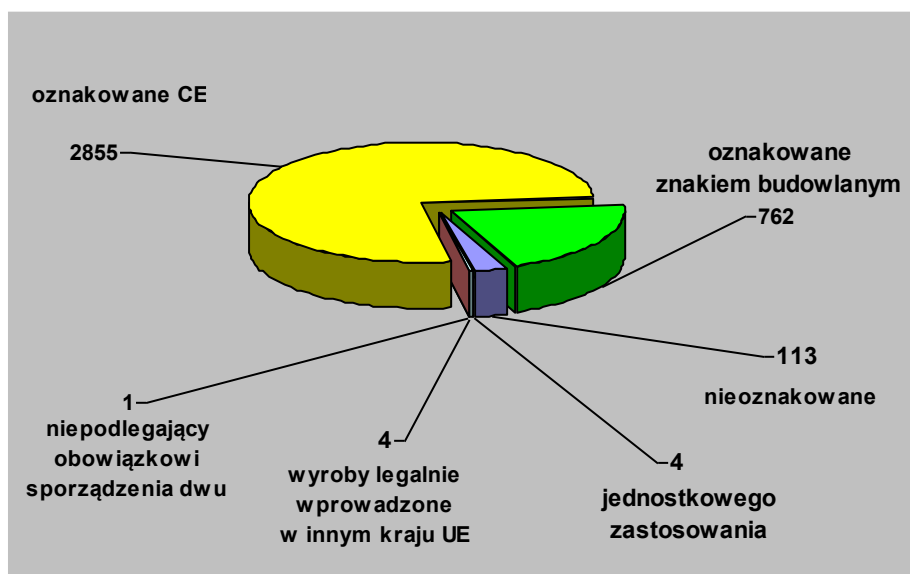
Skontrolowano ogółem 4078 wyrobów budowlanych (3627 – w ramach kontroli planowych i 451 – w ramach kontroli doraźnych), w tym 3201 podlegających oznakowaniu CE, z czego:

- 492 wyroby u producentów i importerów (12,1 %),
- 3586 wyroby u sprzedawców (87,9 %).

Struktura wyrobów, ze względu na ich oznakowanie, sprawdzonych podczas kontroli planowych i doraźnych z wyłączeniem rekontroli (w ogólnej liczbie 3739), przedstawia się następująco:

- 76,4 % stanowiły wyroby oznakowane CE (tj. 2855 skontrolowanych wyrobów),
- 20,4 % wyroby oznakowane znakiem budowlanym (tj. 762 wyroby),
- 3 % wyroby nieoznakowane (tj. 113 wyrobów),
- 0,1 % wyroby jednostkowego zastosowania (tj. 4 wyroby),
- 0,1 % wyroby wprowadzane legalnie w innym państwie członkowskim UE lub EFTA, nieobjęte zakresem przedmiotowym zharmonizowanych specyfikacji technicznych (tj. 4 wyroby),
- 0,03 % wyroby niepodlegające obowiązkowi sporządzania deklaracji właściwości użytkowych - objęte normą zharmonizowaną (tj. 1 wyrób).

Wykres 2: Rodzaje skontrolowanych wyrobów

3.2 Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli wyrobów budowlanych w 2015 r.

Na 4078 wyrobów skontrolowanych w roku 2015, nieprawidłowości i uchybienia stwierdzono w odniesieniu do 1689 wyrobów. Wyłączając z tej grupy wyroby skontrolowane w ramach rekontroli (339) w stosunku do pozostałych 3739 skontrolowanych wyrobów, nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 1642 wyrobów (tj. u 44 % objętych kontrolami), w tym:

- 1279 wyrobów oznakowanych CE (tj. u 45 % skontrolowanych wyrobów z tej grupy),
- 246 wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym (tj. u 32 %),
- 113 wyrobów nieoznakowanych, a podlegających oznakowaniu,
- 3 wyrobów jednostkowego zastosowania (tj. u 75 %),
- 1 wyrobu wprowadzanego legalnie do obrotu w innych krajach UE (tj. u 25 %).

Kontrolą oznakowania wyrobu objęto 3685 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 1512 wyrobów (41 %), co dotyczyło:

- braku wymaganego oznakowania – 193 przypadki,
- nielegalnego oznakowania wyrobu – 31 przypadków,
- niewłaściwego oznakowania wyrobu (np. niewłaściwego umieszczenia znaku albo oznaczenia znakiem niezgodnym ze wzorem) – 72 przypadki,
- braku obowiązkowej informacji towarzyszącej oznakowaniu albo dołączonej do wyrobu – 150 przypadków,
- niewłaściwej obowiązkowej informacji towarzyszącej oznakowaniu albo dołączonej do wyrobu (np. błędna, niekompletna informacja) – 1255 przypadków.

Kontrolą deklaracji właściwości użytkowych lub deklaracji zgodności objęto 2726 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 803 wyroby (29 %). Dotyczyły one:

- braku deklaracji zgodności / właściwości użytkowych wyrobu – 190 przypadków,

- nieprawidłowej deklaracji zgodności / właściwości użytkowych – 566 przypadków,
- braku specyfikacji technicznej lub wskazania niewłaściwej, nieważnej specyfikacji technicznej – 210 przypadków,
- braku lub niewłaściwie wskazanych właściwości użytkowych powiązanych z odpowiednimi zasadniczymi charakterystykami - 274 przypadki.

Kontrolą dokumentacji objęto 482 wyroby. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 187 wyrobów (39 %). Dotyczyły one:

- braku właściwych badań typu – 43 przypadki,
- braku lub nieprawidłowej zakładowej kontroli produkcji – 87 przypadków,
- braku wymaganego certyfikatu zgodności wyrobu / stałości właściwości użytkowych – 6 przypadków,
- braku wymaganego certyfikatu zakładowej kontroli produkcji / zgodności zakładowej kontroli produkcji – 6 przypadków,
- innych nieprawidłowości dot. dokumentacji wyrobu, oceny zgodności oraz oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych – 51 przypadków.

Ponadto badaniami objęto 357 wyrobów, z których 227 nie spełniało wymagań.

Podczas kontroli najwięcej zastrzeżeń stwierdzono w następujących grupach wyrobów:

- *plyty styropianowe,*
- *elementy murowe,*
- *membrany,*
- *okna i drzwi,*
- *betonowa kostka brukowa,*
- *plyty gipsowo-kartonowe,*
- *cementy i wapna budowlane,*
- *urządzenia do ogrzewania pomieszczeń,*
- *wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków,*
- *wyroby prefabrykowane z betonu zwykłego, lekkiego i z autoklawizowanego betonu komórkowego,*
- *kleje budowlane,*
- *rury, zbiorniki pomocnicze, niekontaktujące się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi,*
- *wyroby do pokryć dachowych,*
- *wyroby mające kontakt z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi,*
- *urządzenia sanitarne.*

Wszystkie z powyższych grup były wskazane w planie jako priorytety do kontroli.

Wymaga podkreślenia, że w 630 przypadkach producenci dobrowolnie podjęli działania podczas trwania kontroli, skutkujące usunięciem nieprawidłowości lub wycofaniem kwestionowanych wyrobów z obrotu, w 248 przypadkach w okresie po jej zakończeniu, a przed wszczęciem postępowania administracyjnego oraz w 371 przypadkach po wszczęciu postępowania, lecz przed wydaniem pierwszego orzeczenia administracyjnego w sprawie.

W 93 przypadkach usunięto nieprawidłowości w wyniku działań naprawczych – już po wydaniu przez organ postanowienia zakazującego dalszego przekazywania określonej partii wyrobu przez sprzedawcę albo nakazującego wstrzymanie wprowadzania do obrotu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii, jednocześnie wyznaczającego

termin usunięcia określonych nieprawidłowości (na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1, albo art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*).

3.3 Badania próbek wyrobów

W 2015 r. poddawano badaniom kontrolnym próbki wyrobów w celu ustalenia, czy wyrób posiada deklarowane przez producenta właściwości użytkowe (art. 25 ust. 1 ustawy).

Ogółem organy nadzoru budowlanego poddały badaniom próbki 357 wyrobów budowlanych (327 oznakowanych CE).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że 227 przebadanych wyrobów nie spełniało wymagań, co skutkowało podjęciem dalszych czynności administracyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie grup wyrobów: drzwi i okna, membrany, wyroby do izolacji cieplnej, cementy i wapna budowlane oraz wyroby murarskie.

4. Działalność orzecznicza organów nadzoru budowlanego

W 2015 r. organy nadzoru budowlanego podczas kontroli wyrobów budowlanych wydały ogółem 886 postanowień, które dotyczyły m.in. zabezpieczenia dowodów lub wyrobów, w tym:

- 44 (z których 33 dotyczyło wyrobów ozn. CE) - dokonując zabezpieczenia dowodów na czas niezbędny do realizacji zadań kontroli (art. 22 ust. 1 ustawy),
- 525 (z których 422 dotyczyło wyrobów ozn. CE) - dokonując zabezpieczenia wyrobu budowlanego albo jego określonej partii przed dalszym przekazywaniem, na okres 2 miesięcy (art. 22c ust. 1).

W związku z wynikami kontroli wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego wszczęli ogółem 578 postępowań administracyjnych oraz wydali ogółem 843 orzeczenia administracyjne (decyzje i postanowienia), z czego 699 (83 % wszystkich orzeczeń) dotyczyło wyrobów oznakowanych CE.

Spośród 843 orzeczeń w toku prowadzonych postępowań administracyjnych wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego wydali m.in.:

- 115 postanowień wyznaczających termin usunięcia określonych nieprawidłowości oraz, odpowiednio, zakazujących dalszego przekazywania partii wyrobu przez sprzedawcę, albo nakazujących producentowi lub importerowi wstrzymanie wprowadzania wyrobu lub jego partii do obrotu (w tym 94 orzeczenia dotyczące wyrobów podlegających oznakowaniu CE),
- 111 decyzji nakazowych i zakazowych, dotyczących wycofania z obrotu wyrobu budowlanego lub jego partii albo zakazu obrotu określoną partią wyrobu, skutkujących wpisem do Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych lub rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami, prowadzonego przez Prezesa UOKiK (w tym 91 decyzji dotyczących wyrobów podlegających oznakowaniu CE),
- 535 decyzji o umorzeniu postępowania (w tym 329 dotyczących wyrobów oznakowanych CE),
- 82 inne orzeczenia (81 postanowień i 1 decyzję, w tym m.in. o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej, o odmowie wstrzymania wykonania postanowienia itp.).

5. Krajowy Wykaz Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych

Do ustawowych obowiązków Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego należy m.in. prowadzenie Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych (KWZWB), w którym gromadzone są dane i informacje dotyczące wyrobów budowlanych podlegających oznakowaniu znakiem budowlanym, niezgodnych z wymaganiami określonymi w ustawie *o wyrobach budowlanych*.

W 2015 roku w KWZWB zamieszczono 11 wpisów zakwestionowanych wyrobów budowlanych, które dotyczyły następujących wyrobów:

- zbiorniki betonowe - szamba,
- baterie zlewozmywakowe,
- folia paroizolacyjna,
- drzwi,
- stalowy łącznik rozporowy.

W 2015 roku usunięto łącznie 83 wpisy.

Usuwanie wpisów z Wykazu jest dokonywane na wniosek wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego lub z urzędu, w przypadku gdy producent, importer lub sprzedawca udowodni, że wycofał z obrotu wszystkie egzemplarze zakwestionowanego wyrobu budowlanego, lub w przypadku gdy niezgodności zakwestionowanego wyrobu zostały usunięte, nie wcześniej jednak niż w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym decyzje, na podstawie których dokonano wpisu, stały się ostateczne (art. 15 ust. 3 pkt 1 ustawy). Ponadto wpis może być usunięty w przypadku gdy producent, importer lub sprzedawca zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, nie wcześniej jednak niż po upływie 24 miesięcy od dnia dokonania wpisu (art. 15 ust. 3 pkt 2 ustawy).

6. Podsumowanie

Zadania inspekcyjno – kontrolne, zaplanowane na rok 2015, dotyczące kontroli planowych ogółem, zostały wykonane zarówno w odniesieniu do ogólnej liczby przeprowadzonych takich kontroli, jak i liczby skontrolowanych wyrobów budowlanych, z zachowaniem proporcji kontroli u poszczególnych podmiotów.

Należy podkreślić, że rok 2015 był drugim pełnym okresem sprawozdawczym, w którym obowiązywały znowelizowane przepisy ustawy *o wyrobach budowlanych*, dostosowujące regulacje dotyczące wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych do wymagań określonych w rozporządzeniu Nr 305/2011, obowiązującym w całości od dnia 1 lipca 2013 r. Przepisy ww. aktów wprowadziły istotne zmiany w zasadach wprowadzania wyrobów budowlanych do obrotu.

Liczba skontrolowanych wyrobów podlegających oznakowaniu CE stanowiła 78 % wszystkich wyrobów objętych kontrolami (wzrost o ponad 4 % w stosunku do poprzedniego roku), co wynika ze stałego wzrostu udziału tych wyrobów w rynku wyrobów budowlanych.

Odnotowano dalszy wzrost – w stosunku do poprzedniego roku o 5 % – liczby kontrolowanych wyrobów, w których stwierdzano nieprawidłowości (44 %), co wskazuje na problemy podmiotów wprowadzających wyroby do obrotu z dostosowaniem się do zmienionych przepisów.

Na 358 zbadanych próbek pobranych i skierowanych przez organy nadzoru budowlanego do badań laboratoryjnych, 225 (63 %) nie spełniało wymagań.

W przypadku wszystkich grup wyrobów wskazanych w planie rocznym jako priorytetowych, pomimo kontynuacji ich kontroli w odniesieniu do lat ubiegłych, nadal stwierdzone są liczne nieprawidłowości.

*Opracowanie:
Departament Wyrobów Budowlanych
Warszawa, czerwiec 2016 r.*